

Trong loa t bài về các kiến nghị , sáng kiến và yêu cầu ca i cách hê thố ng công quye n ta i Viê t Nam nhân di p Đa i hâ i XI củ a Đa ng Cô ng sa n Viê t Nam, BBC Tiê ng Viê t m i quý vi theo dõi phâ n I bài về nh ng bi n pháp chố ng tham nhũ ng củ a tác gia Nguyễn Vâ n Nam:

Tiến sĩ Nguyễn Văn Nam

G i i t i BBC t i TPHCM

Hiê n không có c quan nào kiê m tra tính h p pháp và h p lý củ a các quye t đ i nh Đa ng đ a ra

Các biê n pháp chố ng tham nhũ ng v a ph i tuân theo nhữ ng nguyên t c chính m c tiêu đã đ i c qu c t công nh n, v a ph i phù h p v i hoàn c nh riêng củ a Vi t Nam.

Điê u đâ u tiên la minh đ i nh rõ ràng quy n h n và trách nhi m củ a Đ ng Cô ng sa n Viê t Nam (Đ ng CSVN) khi đ i c giao nhi m v lã nh đ o nhà n c và xã h i:

Đ ng CSVN đ i c Hi n pháp giao nhi m v lã nh đ o nhà n c và xã h i. Đ hoàn thành nhi m v này, Đ ng đ i c trao cho quy n l c t i cao. Tuy Đi u 4 Hi n pháp qui đ i nh m i t ch c củ a Đ ng ho t đ ng trong khuôn kh Hi n pháp và pháp lu t nh ng ta ch a có lu t v ho t đ ng củ a Đ ng CSVN.

Th c t , Đ ng là c quan quy n l c quy t đ i nh t t c ; quy t đ i nh củ a Đ ng là quy t đ i nh có

hi u l c cu i cùng đ i v i m i ho t đ ng c a Nhà n c. Nh ng hi n nay ch a có m t c s pháp lý nào cho phép Tòa án ki m tra tính h p pháp và h p lý c a các quy t đ nh c a Đ ng. S đ ng quy n l c t i cao mà không ph i ch u trách nhi m v i nh ng h u qu pháp lý xác đ nh, chính là m t trong nh ng tr ng i l n nh t cho công cu c phòng ch ng tham nhũng.

Đ kh c ph c s xu t trên, c n s m th c hi n Đi u 4 Hi n pháp, qua đó ban hành Lu t v ho t đ ng c a Đ ng Cô ng sa n Viê t Nam nh t th hóa Đ ng CSVN v i Chính ph (T ng bí th đ ng là th t t ng), và có th xem xét công nh n B Chính tr là m t c quan hi n đ nh.

Tr c m t, nhân chu n b đ i h i, Đ ng CSVN nên b t tay xây đ ng m t qui trình Đ ng lãnh đ o Nhà n c m t cách công khai, minh b ch mà kh i đ u là:

Công b công khai, đ y đ các ý ki n tranh lu n, th o lu n v chi n l c, chính sách phát tri n kinh t , xã h i t i đ i h i đ ng t c p t nh, thành ph đ n toàn qu c trong th i gian ti n hành đ i h i.

Ngay sau Đ i h i Đ ng toàn qu c, công b danh sách chính th c các cán b đ ng s gi ch c v th t t ng, b tr ng do đ ng gi i thi u cho Qu c h i phê chu n.

Điê u th nh i câ n la m ngay la công nh n quy n t h u đ t dai:

Đ i đa s các v tham nhữ ng đ u liên quan đ n đ t đ i. Chính qui đ nh đ t đ i là s h u toàn dân do Nhà n c đ i đ i n ch s h u v i quy n đ nh đ o t ai đ c s đ ng đ t vì m c đích nào, đã khuy n khích và m ra nh ng c h i đ d ãng cho v c l i đ ng, l m đ ng th quy n l c mang l i m i l i to l n v kinh t này.

T c đ o t đ t đ i khiến ng i dân mất niềm tin vào pháp luật

Không ai mu n s ng trong m t xã h i, mà ó đó h không đ c h ng thành qu do lao đ ng chính đáng c a mình làm ra c . Đ c s h u m t m nh đ t, m t ngôi nhà làm n n t ng cho m t t ng lai n đ nh, đ an c l c nghi p cũng luôn là m c tiêu u tiên nh t c a b t c ai. Quy n t h u mà không đ c b o đ m s h u đ t đ i là m t quy n t h u què qu t và th c ch t không th là quy n t h u.

Quan tr ng h n, khi ng i ta bi t r ng m nh đ t đ i ngôi nhà mà h dành đ m c đ i m i mua đ c đó, v n có th b Nhà n c thu h i vào b t c lúc nào - cho nh ng m c đích do Nhà n c t quy t đ nh - thì h không th có lòng tin vào đ i u gi n đ nh t: Công s c lao đ ng c a h đ c b o v , đ c đ m b o.

Khi m t lòng tin vào đ i u gi n đ làm nên xã h i dân s đó ng i ta sẽ không còn tin vào giá tr c a s tin c y đ c giao phó. Và vì th , đây cũng là nguyên nhân sâu xa khuy n khích tham nhữ ng khi đ c trao quy n l c công.

M t đ nh nghĩa pháp lý th ng nh t v quy n s h u v i đ y đ các quy n năng cho b t c ch s h u nào trong n n kinh t th tr ng là h t s c c n thi t.

V i c phân chia quy n năng s h u khác nhau theo các ch th quy n khác nhau (s h u nhà n c, t p th , h p tác xã...) nh ta đang làm v a gây tr ng i r t l n c v lý thuy t l n th c ti n trong v i c xây đ ng m t tr t t kinh t th tr ng xã h i; v a góp ph n quan tr ng t o nên các th tr ng giá tr o khuy n khích tham nhữ ng.

Th tr ng đ t đai có vai trò h t s c đ c bi t, làm n n t ng cho ho t đ ng h u hi u c a các th tr ng khác trong n n kinh t th tr ng. Vì c đ nh giá đ t đai gi vai trò có tính ch c năng thi t y u trong vi c b o đ m s minh m ch trên th tr ng. Nó là m t y u t quan tr ng cho phép xác đ nh đúng giá tr đ t th ch p vay tín d ng qua đó nh h ng l n đ n hình thành giá c c a th tr ng.

Vì v y, giá tr đ t đai nh t thi t ph i do quan h Cung - Cầu trên th tr ng quy t đ nh. Nhà n c gi đ c quy n quy n đ nh đo t (c a ch s h u) đ i v i đ t đai cũng chính là gi quy n đ nh giá đ t và cùng v i nó là quy n đi u khi n ho t đ ng c a th tr ng theo ý mu n ch quan, đ c bi t là trong vi c t o các c n s t o.

Th c ch t, ta, đây là th quy n l c kinh t vô gi i h n vì:

- a) theo luật pháp không có m t th a đ t nào là "b t kh thu h i" đ i v i Nhà n c;
- b) vì c Nhà n c s d ng quy n đ nh đo t đ t đai nh th nào là không th ki m soát;
- c) vì c l m d ng quy n đ nh đo t đ t đai v a đem l i l i ích kinh t h t s c cao, v a t o nh h ng sâu r ng, lâu dài cho k tham nhữ ng s d ng nó. Đây chính là m t trong nh ng nguyên nhân quan tr ng nh t khuy n khích, h p d n tham nhữ ng. Công nh n quy n t h u đ t đai s lo i b đ c đi u này.

Đã h i nh p kinh t qu c t , đã xác đ nh ph i xây d ng Nhà n c pháp quy n s m mu n gì chúng ta cũng ph i công nh n quy n t h u đ t đai. Công nh n s m ngày nào ng i dân đ kh vì v n n tham nhữ ng ngày đó. T i sao không làm?

Điê u th ba câ n la m ngay la h n ch t i đa ho t đ ng kinh t c a Nhà n c:

V c b n, Nhà n c không đ c phép ho t đ ng kinh t . Ho t đ ng kinh t c a Nhà n c ph i là ngo i l và tuân theo nguyên t c: Nhà n c ch ho t đ ng kinh t t i n i và ch khi th

trô ng t do b t l c.

Chính ho t đ ng kinh doanh, can thi p c a Nhà n c vào t t c các lĩnh v c c a n n kinh t qu c dân nh hi n nay, ngoài vi c gây ra các h u qu tiêu c c ai cũng bi t, còn m ra - g n nh vô t n - các c h i h p đ n cho tham nhữg.

'Chính ho t đ ng kinh tế cu a Nhà n c gây ra h u qua tiêu c c và m ra các c h i vô tâ n hấp dẫn tham nhữg'

Đ n gi n vì Nhà n c - do đ th nguyên nhân và quan h ch ng chéo, mà đ c bi t là quan h gi a k t qu kinh doanh và năng l c đ u hành chính ph - không bao gi có th có, hay mu n có, đ c đ y đ , chính xác các thông tin c n thi t cho vi c ki m soát toàn di n ho t đ ng c a Doanh nghi p Nhà n c.

Vì v y, tham nhữg trong và b ng các ho t đ ng kinh doanh c a Nhà n c l y tr c ti p "ti n t i" đ nh t, nh u nh t, khó ki m soát nh t, đ bi n minh nh t, đ thoát t i nh t. Tham nhữg trong ho t đ ng kinh t c a Nhà n c còn là đ ng l c thúc đ y tham nhữg trong các lĩnh v c khác.

C n có qui đ nh pháp lý phân bi t rõ ràng Doanh nghiê p Nhà n c đ c quy n v i Doanh nghiê p có v n góp c a Nhà n c.

Doanh nghiê p Nhà n c đ c quy n ho t đ ng không vì m c tiêu l i nhu n hay là ngu n thu ngân sách, mà là đáp ng nhu c u thi t y u c a ng i dân, c a xã h i.

Tr c m t, c n có lu t v ho t đ ng c a Doanh nghiê p Nhà n c đ c quy n phù h p v i các đ c tr ng đ c Tô ch c Th ng ma i Thế gi i (WTO) công nh n. Qu c h i s quy t đ nh các lĩnh v c nào là thi t y u, tr ng tâm đ i v i đ i s ng ng i dân, xã h i mà doanh nghiê p nhà n hieu c đ c đ c quy n.

C n nhanh chóng xây d ng c s pháp lý rõ ràng cho ho t đ ng c a doanh nghiê p có góp vốn cu a nhà n c. D t khoát, trên c s lu t đ nh - đ i x v i các doanh nghiê p đó hoàn toàn bình đ ng nh các doanh nghiê p t nhân, đ c bi t trong vi c t p c n v n, b o lãnh vay v n, c p đ t, gi i quy t n n n, phá s n và c nh tranh...

M t vài bi n pháp đ ngh trên đây có th đ t nh ng n n t ng ban đ u b o đ m th ng l i cho cu c chi n ch ng tham nh ùng này, ít nh t chúng cũng có th h n ch tham nh ùng m c đ th y đ c m t cách rõ ràng.

BBC sẽ g i i thiê u phân tiếp các biê n pháp ca i tô mang tính hê thống nhằm chống na n tham nh ùng ta i Viê t Nam vào số tiếp theo. Bài viết thê hiê n quan điê m riêng cu a tác gia , Tiến sĩ Luâ t t` CHLB Đ c hiê n ta m trú và hành nghê Viê t Nam.